

V SiDG skrbijo tudi za ohranjanje narave

SiDG z državnimi gozdovi gospodari sonaravno in trajnostno ob upoštevanju naravnega kapitala in ohranjanja čistih voda

Gospodarjenje z gozdovi ima v Sloveniji dolgo tradicijo in je priznано tudi zunaj meja naše države. Njegova temeljna načela so sonaravnost, mnogomen-skost in trajnostnost, v okviru teh načel pa so upošteevane vse funkcije gozda.

Sonaravno načelo prek posre-manja naravnih procesov usmerja razvoj gozdov, kar se je pokazalo za optimalno dolgo-ročno obliko gospodarjenja z gozdovi. Ujme, ki so v zadnjem času precej pogoste, denimo precej bolj prizadenejo gozdove, ki niso prilagojeni svojemu naravnemu rastišču. Tudi v Sloveniji imamo največ težav z gozdovi, pri katerih smo v preteklosti nekoliko zaobšli načelo sonaravnosti in na primer sadili drevesne vrste, ki rastišču niso najbolj prilagojene.

Celoten koncept gospodarjenja ima vedno dolgoročne cilje in iz njih izhajajoče usmeritve, tako da trajnostno zasledujemo vse donose iz gozdov ter jih ohranjamo za prihodnje generacije.

Nadgraditi način gospodarjenja

Družba Slovenski državni gozdovi (SiDG) je bila ustanovljena sredi leta 2016, ko ji je Republika Slovenija zaupala gospodarjenje z 235 tisoč hektarji državnih gozdov. To pomeni približno 20 odstotkov vseh gozdov v Sloveniji.

Gozdovi v lasti Republike Slovenije so izredno pomembni za domačo gozdno-lesno verigo in dajejo tudi druge pomembne pozitivne učinke. Gospodarjenje z gozdovi je bilo že v preteklosti zgledno ob

upoštevanju vseh usmeritev iz gozdnogospodarskih načrtov ter preostalih usmeritev, ki izhajajo iz gozdarske stroke. S prenosom gospodarjenja z državnimi gozdovi je bila družbi SiDG zaupana pomembna naloga, da ohrani vse dobre strani dosejanega gospodarjenja in jih še nadgradi.

Družba SiDG tako zasleduje okoljsko odgovorno, družbeno koristno in ekonomsko uspešno gospodarjenje z gozdovi ter prek sinergije vseh ukrepov išče največji dolgoročni donos pri gospodarjenju z državnimi gozdovi. Gozdove in gozdne površine uporabljata na način in v obsegu, ki ohranjata njihovo biotsko raznovrstnost, produktivnost, sposobnost obnavljanja, vitalnost in zmožnost za opravljanje ekološke, gospodarske in socialne funkcije.

Pazljivo ravnanje z naravnim ekosistemom

Pri oblikovanju svojega modela gospodarjenja z državnimi gozdovi so v SiDG zavezani k spoštovanju vseh zakonodajnih podlag, gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih načrtov, strokovnih usmeritev s področja gozdarstva in tudi drugih okoljskih področij. Ker gre za naravni ekosistem, morajo z gozdovi ravnati izredno pazljivo, saj s svojimi ukrepi ne vplivajo samo na drevesne vrste, ampak je vpliv mnogo širši.

Neposredni vplivi gospodarjenja z gozdovi se kažejo na rastlinskem in živalskem svetu, ki živi v gozdu, z gozdom ali pa je z njim kako drugače povezan. Poseben poudarek dajejo ogroženim rastlinskim in živalskim vrstam. Prizadevajo si,

da s svojimi ukrepi ne ogrozijo njihovega nadaljnega obstoja.

Druge vplive je težje meriti, so pa pomembni za širše okolje in tudi gozdove. Pri gospodarjenju z državnimi gozdovi si v SiDG prizadevajo, da bi ga izvajali tako, da bodo negativne posledice na kateremkoli področju minimalne in da prek sinergije vseh pozitivnih učinkov dobijo največji dolgoročni donos.

Iščejo veliko več kot samo donos

Cilje gospodarjenja z državnimi gozdovi ima SiDG zapisane tudi v zakonu, ki je podlaga za njegovo delovanje. V njih ni poudarjena samo funkcija pridobivanja gozdnih lesnih sortimentov, temveč iščejo pozitivne vplive tudi prek spodbujanja in vzpostavljanja domačih gozdno-lesnih verig, razvoja podeželja, povečevanja površine državnih gozdov, omogočanja izobraževanja in usposabljanja ter kot poseben poudarek prispevek k doseganju ciljev ohranjanja narave.

Vsi poslovni procesi so oblikovani tako, da te cilje dosegajo v največji možni meri. Pri ohranjanju narave upoštevajo vse strokovne podlage ter usmeritve in izvajajo tudi ukrepe, ki neposredno zasledujejo ta cilj.

Slovenski državni gozdovi so že pred delovanjem družbe SiDG pridobili certifikat FSC (Forest Stewardship Council). Ta promovira trajnostno gospodarjenje z gozdovi, ki je prijazno do okolja, družbeno koristno in gospodarno.

Družba SiDG nadaljuje gospodarjenje z državnimi gozdovi tudi po načelih standarda FSC, ki je za območje Slovenije skrbnik za certifikacijsko

shemo FSC. Danes je v Sloveniji v shemi FSC SiDG certificiranih tudi osem večjih gozdnih posestnikov s skupno površino 30 tisoč hektarjev gozdov in 60 gozdarskih lesnopredelovalnih podjetij.

Certifikati pomembni tudi za kupce

Ker v SiDG z državnimi gozdovi gospodarijo celostno in na visoki kakovostni ravni, so lani poleg standarda FSC pridobili tudi standard PEFC. Oba sta posebej pomembna tudi za domačo gozdno-lesno verigo, ki jo z dolgoročnimi prodajnimi pogodbami podpira SiDG. Iz certificiranih gozdnih lesnih sortimentov izdelujejo polizdelke in izdelke, ki so nadalje lahko potrjeni po obeh certifikacijskih shemah. Proizvodi domače gozdne lesne industrije lahko zato na evropskem in tudi svetovnem trgu nastopajo enakovredno s konkurenco. Les, certificiran po obeh standardih, vse bolj pridobiva pomen.

Ohranjanje narave pa ne pomeni samo prilagojenega gospodarjenja z gozdovi, ampak zahteva tudi ustrezna vlaganja v gozdnogojitvena in varstvena dela, s katerimi se usmerja razvoj državnih gozdov. Vlagajo tudi v gozdno infrastrukturo, s čimer dvigujejo vrednost državnih gozdov prek večje odprtosti z gozdnimi prometnicami, in v krepitev socialnih funkcij gozdov, s katerimi zasledujejo tudi širši doprinos državnih gozdov.

Ohranjanje biodiverzitete

V SiDG si prizadevajo tudi za ohranjanje biodiverzitete oziroma naravnega kapitala v slo-

venskih državnih gozdovih. Poleg gozdne proizvodne funkcije in ohranitve čistih voda je ravno biološka raznovrstnost tisto področje, ki mora v državnih gozdovih imeti pomembno prioriteto. Zato posebno pozornost posvečajo aktivnim prizadevanjem za **varovanje narave**. To področje sicer ni finančno »merljivo«, je pa zato toliko večja odgovornost SIDG kot državnega gozdarskega podjetja, da poudarja tudi pozitiven odnos do narave.

Območja, kjer se v državnih gozdovih ne gospodari ali se gospodari prilagojeno, so gozdni rezervati, ekocelice ter druge oblike zavarovanih površin. Razpršena so po celotnem ozemlju državnih gozdov in obsegajo prek 900 objektov. Površina gozdnih rezervatov v

državnih gozdovih je približno šest tisoč hektarjev, površina varovalnih gozdov pa več kot 21.500 hektarjev. Za primerjavo: letni obseg gozdnogojitvenih del se izvaja na okoli štiri tisoč hektarjih.

Ukrepi za zaščito zavarovanih vrst

Za Slovenijo velja, da ima med vsemi članicami EU največji delež zavarovanih območij **Natura 2000** ter drugi biodiverzitetni indeks. Velik delež teh površin je v državnih gozdovih, kjer zato z njimi gospodarijo na prilagojen način. Na nekaterih območjih izvajajo tudi posebne ukrepe, s katerimi želijo pomagati določenim vrstam, predvsem zavarovanim. Tako so lani izvedli več ukrepov zaboljšanje stanja habitata in popula-

cije triprstega in belohrbtega detla in ukrepe zaboljšanje prehranjevalnega in gnezdilnega habitata divjega petelina in gozdnega jereba.

Potrditve za dobro oblikovan sistem **varovanja naravnih** vrednot so dobili, ko sta bila pragozdova Krokra in Snežnik-Ždrolce uvrščena na Unescov seznam svetovne dediščine.

Skupaj z Gozdarskim inštitutom Slovenije in Zavodom za gozdove sicer skrbijo tudi za oblikovanje mreže semenskih sestojev, katerih namen je pridobivanje gozdnega reprodukcijskega materiala.

Vlaganja v socialne funkcije gozda

S finančnimi podporami vlagajo tudi v krepitev socialne funkcije gozda. Tako so letos

že podprli 21. strokovni posvet »Nacionalni program varstva okolja in njegov dialog z lokalnimi skupnostmi«, pohod po medvedovih stopinjah, postavitev učnega čebelnjaka za čebelarje invalide, tradicionalne prostovoljske čistilne akcije ... S takšnimi ukrepi v prvi vrsti pomagajo ozaveščati javnost o pomenu gozda in ohranjanja narave.

Da bi državljani radi zahajali v gozd, skrbijo tudi za vzdrževanje gozdnih in učnih poti. Letos so že obnovili gozdno učno pot Mašun in Roško pešpot. Sodelujejo tudi na področju varovanja kulturne dediščine. Eden od takšnih projektov so investicijsko vzdrževalna dela v Bazi 20 v Kočevskem rogu, ki so jih začeli letos.

Zametki trajnostnega gospodarjenja v 18. stoletju

■ Začetki varstva gozdov segajo v čas, ko so ljudje v bližini večjih naselij, vodnih poti in obale uničili gozdove do stopnje, da redna oskrba z lesom ni bila mogoča. Predpisi o varstvu gozda so bili zajeti v gozdnih redih in urbarjih od 15. do sredine 19. stoletja. Skupna značilnost tega obdobja je nenačrtno izkoriščanje gozdov, predvsem s krčenjem in požiganjem. Šele v 18. stoletju vsi gozdni redi in zakoni iz tega obdobja postrujejo nadzor nad gozdom in določajo jasne ukrepe za varovanje gozdnih površin in gojenje gozdov. Leta 1713 je rudarski inšpektor Hans Carl von Carlowitz v znamenitem delu *Silvicultura Oeconomica* prvič uporabil besedno zvezo »trajnostna raba«. Z gozdom naj bi se ravnalo na način, ki bi zagotavljal opravljanje vseh funkcij gozdov (ekološke, socialne in proizvodne). To so zametki sonaravnega gospodarjenja z gozdom, ki ga v Sloveniji uspešno razvijamo vse do danes. Varstvo gozda mora zagotavljati trajnost gozdnih ekosistemov in funkcij gozda v tej in tudi v naslednjih generacijah gozda. (*Jurc, M., Pavlin, R., Hauptman, T., 2017. Funkcionalna biodiverzitetna biocenoz je temelj varstva gozda. Zbornik XXXIV. Gozdarski študijski dnevi, Ljubljana, 21.-22. november 2017: 91-98*)

Na naravo pazijo na vsakem koraku

■ Pri upravljanju gozda poskušajo na SIDG slediti smernicam trajnostnega gospodarjenja in s tem dajati zgled tudi drugim lastnikom gozdov in mlajšim generacijam, ki bodo z gozdom gospodarile v prihodnje. Njihovi izvajalci tako na nekaterih specifičnih terenih les še vedno spravljajo s konji, kar sicer stane več kot dvakrat več, kot če bi ta les spravili klasično. In še en primer dobre prakse: letos so nabavili novo strojno mehanizacijo za delo v gozdu, ki bo v določenih primerih nadomestila klasično sečnjo. V teh strojih uporabljajo samo biorazgradljivo olje, čeprav bi bilo običajno občutno cenejše.

Poleg gozdne proizvodne funkcije in ohranitve čistih voda mora imeti v državnih gozdovih pomembno prioriteto tudi biološka raznovrstnost.